

Szerkesztőségi iroda:
Brassai utca 60. sz. alatt,
hová a lap szellemi részét
illető költségek
küldendők.

Kiadó-hivatal:

Pollák Mór könyvnyom-
dája, hová a hirdetések és
előfizetési pénzek bérmen-
tesen intézendők.

NEMERE

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap,
a háromszéki „Háziipar-egylet”
és a s.-sztyörgyi „önkéntes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
ként kétszer:
szombati és szombaton
Előfizetési feltételek:
helyben háshashordva vagy
vidékre postán küldve:
Egész év . . . 6 ft. — kr.
Fél év . . . 3 ft. — kr.
Negyed év . . . 1 ft. 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petítőrejt, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitóló sora 15 kr.

Anglia és az akció.

A külpolitikai helyzet mind élesebb, élesebb alakot ölt. Európa mindenik államának nyugalma, létele peckektől függ — csekély, lényegtelen körülmények romba dönthetik évtizedek áldásos eredményét. Franciaországban döntő befolyással bíró pártalakulás még nem történt; e jóra való, szabadság szerető nép még mind nem tud az állami vajadás kínos helyzetéből kibontakozni — gyorsan siet egy iszonyu katasztrófa — romlása felé.

Angliában, mely majdnem közönnnyel nézte végig az orosz-török háború véres eseményeit — újpolitikai áramlat került felszínre, mely újszavul tűzte ki Oroszországot, miután az ázsiai győzelmei által az angol érdekeket mindinkább fenyegeti — barbár műve keresztülvitelében megátaloni a muszka kancsuka uralom terjesztésének az állam hatalmi sulya mérlegbe vetésével megálljt kiáltani.

Angliának a keleti eseményekkel szemben kezdet óta tanúsított közönyös magatartását nem értettük; de sohase hittük, hogy ez állam a végtelenségig izzé a közönyös politikát, sohase tettük fel az önzétes angol nemzetről, hogy közönyös tudjon lenni akkor is, ha az oroszoknak Ázsiában történendő gyors előnyomulása által érdekeiben a legélesebben és kihívóbban sértve lesz.

Anglia a portának eddig is a muszkától eltanult „nem hivatalos beavatkozás” — aipján roppant szolgálatokat tett — s a török egyfelől az angol nemzetnek köszönheti, hogy a barbár harcot a muszkával oly sok ideig a mondhatjuk diadalmasan kiállotta.

A török fegyverek fénye elhomályosulni kezd, győzelmeit vereségek váltották fel s főképp Ázsiában oly roppant sulyos veszteségeket szenvedtek, melyek lehetetlenné teszik ázsiai Törökország megvédését. Kars esett, Erzerum-ra hasonló sors vár.

És ha Erzerum is elesik a muszka megfészkel magát az angol birtok térszomszédságában — uralni fogja a tengert, veszélyeztetni Anglia legfőbb kereskedelmi érdekeit.

Ezt Anglia megtörténni nem engedheti, az önzétes angol nemzet nem nézheti behunytt szemmel érdekei megsemmisítését; tiltakozni fog, tiltakoznia kell az orosz terjeszkedés ellen s ha tiltakozó szava figyelembe nem vétetnék — fegyverrel kell gátot vetni az érdekeire annyira veszélyes muszka terjeszkedésnek.

Az időpont elérkezett, melyben elválik, hogy Anglia érdekeit megvédeni akarja-e, tudja-e.

Angliának kereskedelméhez fűződik összes jóléte; ezért bátran állíthatjuk, hogy Anglia soha még tétlen néző a keleti eseményekkel szemben nem fog lenni, hogy passiv magatartása aktívba fog átmenni.

Anglia akciója lehet, hogy véget vet a háborúnak, lehet, hogy a muszkával rokonszenves hatalmak akcióját idézi elő s akkor az európai háború kiütött.

Még csak egy európai háború kell, hogy a már majdnem 3 év óta a legválságosabb helyzetben lévő európai államok békéje, nyugalma felülvén, hogy Európa a legvéresebb háború szintre legyen.

Erre még csak gondolni is borzasztó.

Európa védszelleme távoztassa ezt el tőlünk!

* A francia kabinet elnöke Rochebouet tábornok, külügyre Banneville, kereskedelmi miniszter Ozenne, belügyér Velché praefekt, Dutilleul pénzügy, Lepelletier igazságügy.

* Provisorium és indemnity december tizedikén kértetik a magyar képviselőháztól.

A székely legió-ügyben

a kir. curia, mint legfőbb ítélőszék által hozott, s annak idejében általunk közölt ítélet indokolása következőleg hangzik:

Kétségtelen ugyan, hogy a f. év szept. havában tetemes mennyiségű hadiszállítmányok csempésztettek be Bécsből Magyarország keleti határszélére s ott különböző indóházaknál le is foglaltattak, de hogy mi volt legyen a csempészetnek valódi célja, azt a befajezett előnyomozat eredménye egyáltalán ki nem derítette.

Mert azon feltevés, hogy mivel a szállítmányok a gyanúsítottak egy részének nevére valának címezve, továbbá, mivel a szállítmányok között nagyobb mennyiségű török „fezek” is találtak: s végre: mivel Sándor Ferenc, Hógyai Aron és Barna Mózes állítása szerint őket Bozai György a törökök érdekében az oroszok elleni működésre, illetőleg önkényes hadiszolgáltatásra hívta fel, eme hadiszerek a törököknek Oroszország ellen leendő segélynyújtás céljából csempésztettek az olláh határszélre, mint pusztán következtetés a jelen esetben annál kevésbé szolgálhat bírói meggyőződésre törvényszerű alapot, mivel az illető gyanúsítottak határozott tagadásával szemben a vizsgálat során nem merültek fel adatok, melyek bíróság elfogadhatóvá tennék azon vélelmet, miszerint ama szállítmányok becsempészésénél az ő beleegyezésük vagy legalább tudtukkal használtattak fel nevük, s hogy valamint ők, ugy azon gyanúsítottak is, kik néhány ládának tovább szállítását akár közvetve, akár közvetlenül eszközölték, azok tartalmáról tudomással bírtak légyen mert a mint a csempészek Balázs Lajos és Nagy Eszékia nevét használták fel, éppen úgy czimezhették a szállítmányokat a többi gyanúsítottak nevére is.

Azon körülmény pedig, hogy a lefoglalt szállítmányok közt török fezek is találtak, éppen ugy nem nyújt egy, állítólag Muszkaország ellen irányzott merénylet állapítási alapot törvényszerű alapot, mint nem nyújtana Törökország ellenre azon körülmény, hogy a török fezek helyett orosz vagy olláh hadi fegyverek találtak volna, mert a szállítmány küldőjének és szerzőjének a felfedeztetés eshatóságára is kellelt volna gon dolnia, egyáltalán nem valószínű, hogy a török fezek merő óvatosságból oly számítással helyezték a szállítmányok közé, miszerint azok által a hadi szerek valódi célja elpalástoltatván, a gyanu téves irányba vezetessék.

Végre a hadi szerek valódi céljának felismerhetősége nézve legkevesebb tájékozásul szolgál Bozai György állítólagos toborzása, vagyis a neki terhül rótt cselekmény, a mely, hogy valódi értéke szerint lehessen megítélhető (mindenek előtt ezen ember társadalmi állása, műveltségi foka s tetteinek rájája: szórvil erkölcsi egyénisége veendő figyelembe).

A vizsgálatból ugyanis az derült ki, hogy Cseh Zeigmond tanu többször és többek előtt Bozai Györgygel, mint ismeretes balpárti kortossal ingerkedve tréfából mondotta, hogy Bozai György önkényeseket állít a törökök számára; de éppen mivel erre való embernek őt nem tartotta, tréfából és gunyból mondotta, s miután ezt mások is beszélték a városban, egy napon azzal állít be hozzá Sándor Ferenc, hogy írja be őt az önkényesek közé, ha van rá felsőbb engedély. Mire Bozai a róla gunyból elterjedt hírt, ugy látszik, most már komoly valónak tartva s magát nagy dologra hívott és kiválasztott embernek képzelvén a helyett, hogy az igazat bevalvára Sándor Ferencet tévedése iránt felvilágosította volna, az ily fajta emberek együgyűségével együtt járó fontoskodási viselkedést elkaparta, felírta nevét s azon biztatással, hogy csatolta el, hogy ha majd megjön a várt toborzási engedély a kormánytól, értesíteni fogja őt hogy neveztes emberlét tünjék fel a fiatal legény előtt ezt rögtön kinevezte őrmesternek, megbízván őt, hogy addig is míg a felsőbb engedély megérkezik, társakat gyűjteni igyekezzék, mire aztán Sándor Ferenc még néhány legényt jegyzékbe is vett.

Ezen tényállás szerint Bozai Györgynek az ró ható fel, hogy hiúsága nagyobb lévén lelki erejénél, nem volt annyi bátorsága, hogy bevalvára volna, miszerint a felőle elterjedt hír csak költemény s hogy semmiféle toborzásra megbízást nem kapott, de nem is vár, s hogy nem is volt, azt e részbeni tagadásán kívül azon körülmény is igazolja, miszerint a Sándor Ferenc által itala elköltött 2 frot se volt képes megtéríteni.

Mindezeknél fogva Bozai György cselekménye komolyan vehető nem lévén, éppen oly kevésé deríti fel a csempésztett szerek valódi célját, mint amennyire nem tekinthető egyáltalán terhelőnek a többi gyanúsítottakra nézve sem, kik a toborzással különben sincsenek gyanúsítva.

Tekintve tehát, hogy a vádlottak azzal, mintha Magyarországon a közönségét bármilyen módon háborítan megkísérlették vagy kísérteni szándékoztak volna, nem is gyanúsítottak, a fent előadottak szerint pedig vádlottak oly tény elkövetésével, mely miatt ellenük a btk. 66. §-a, illetve a bpts. 151. §-ának c) pontja alkalmazható s előleges letartásuk indokolható lenne nem is gyanúsíthatók; de különben is a tanuk vala mennyien kihallgatva és az előnyomozat befejezése lévén, a további vizsgálat meghúzásától sem tarthatni.

Annál fogva a maradvásárhelyi m. kir. ítélő tábla által hozott végzés nem felelőző részének érintetlenül, felelőző részének pedig, az ott főlhozott indokokból helybenhagyásával, egyebekben mind a ké alsó bíróság részébe megváltoztatandó s az előleges letartatás megszüntetésével az összes letartatottaknak azonnali szabad lábra helyezése elrendelendő volt.

Kelt Budapesten, 1877 évi nov. 20.

(Kiadta nov. 21.) Bonis Samu, m. k.

(Aláírva.) Östrovsky József, m. k.

A harcterről.

Plevnát az oroszoknak két heti ostrom után sem sikerült bevenni. Egyenes támadást nem mernek az oroszok Plevna ellen intézni, csak arra törekednek, hogy Ozman kitörését, Plevna felmentését lehetlenné tegyék. Az oroszok célja Plevnát kiszételezés által venni be.

Orhanie és Etropol felé az oroszok a török felmentő csapatok által keményen megverettek. Az olláhoknak Rahovanál Duna mentén előnyomulása arra mutat, hogy az oroszok Ozman e ponton kitöréstől tartanak, mert Plevna ostromzárólása északnyugatra a leggyengébb, e helyt tehát a szerb-olláh csapatok fogják Ozmannak útját állani, ha Widdin felé menekülni megkísértené. Plevna sora Mehemed Ali működéséről függ — ki mindent el fog követni Plevna felmentésére.

Szulejman a Lom vonalon kemény kémszemléssel nyugtalanítja az oroszokat, melyek egy erős támadás előjelei.

Ázsiában Mukhtar folytonosan kapja az erősítéseket s mindent megtesz Erzerum megerősítése és megvédésére.

Plevna és Erzerum eleste sem fogja a téli hadjárat befejezését jelenteni, mert mindkét fél új csapatokat állít, s roppant erőfeszítéseket tesz, hogy a tél nyomorai, nehézségeivel megküzdhesen.

Rasgrad, nov. 23. Szulejman pasa az ez idei hadjáratot befejezettnek tekinti, miután az erős időszak már végleg beállott.

London, nov. 23. A „D. T.”-nak jelentik Sofiából: Mehemed Ali hadserege gyorsan alakul. Nándorfehérvári seregnyökök jelentik, hogy a hadüzenet a portának minden órában váratik.

Bukarest, nov. 23. A rahovai őrség egy része Lom-Palanka a másik Widdinbe vonult vissza. Az olláhok Rahova bevételenél nagy veszteségeket szenvedtek. Összes veszteségük 17 tiszt és 600 katonára.

Nándorfehérvár, nov. 23. Kladovai hírek szerint oda muszka tiszteteket várnak, a kik a törökök erődí-
tési felett szemlét fognak tartani és aztán beosztatnak a szerb tőrszarkhoz. Török családok Widdin és Adileből Nia és Pirotha menekülnek.

Konstantinápoly, nov. 23. A „Havas” jelenti: Mukhtar pasa dacára a muszka erősítéseknek, melyek Erzerum alá érkeztek s dacára a muszka fővezérnyel felszólításának, hogy a várost feladja, el van határozva az ellentállásra.

Bécs, nov. 23. A „P. C.”-nak jelentik Cettinyéből: A montenegróiak bombázzák a skutári tótó-

között hirtől csak annyi a való, hogy bizonyos Stur-dza főnök alatt egy 12 tagból álló rablóbanda létezett, kik közül azonban 9 már elfogottak s hogy az egyforma kényben élőkhöz magyarok békés bukovinai utazóknak bizonyultak be.

A marhavész.

A városunk területén uralkodó keleti marhavész elfojtását célzó központi vészbizottsági intézkedésekről emlékeztünk meg legutóbbi cikkünkben.

Ez alkalommal örömdetes tudomásul szolgál nekünk az, hogy a vész tartama koránt sem húzódhatik oly hosszú időre, mint azt mult heti cikkünkben aggodalomtól eltelve jeleztük vala. Sőt a központi vészbizottság tudomás szeriut most az összes beteg marhákat szándékozik lebunkóztatni a hitben, hogy a vész tovább már nem terjedve új udvarban nem is merül fel.

Hivatolt cikkünk ama pontjait illetve, hogy a katonaság a fertőzött udvarokat nem képes teljesen elzárni s hogy betegedés eltilkolási esetek merülnek fel, az állategészség rendőri teendőik vezetésével felsőbb hatóságilag megbízott s ide küldött országos állatorvos Gracányi Gyula úrtól közvetve azon értesítést nyertük, hogy a fertőzött udvarok olyatannak vannak szükséghez képest két katonai őrral is lezárva, hogy ama házakba be, esetleg azokból kilépni senkinek sem lehet, mivel kétszeri felszólítás meg nem hallgatása után a katonai őr a tilalmat — fegyverét használva köteles fentartani, továbbá, hogy egy a helyi 3 vészbiztos mint a rendelkezésre álló állatorvosok a város marhaállományát naponta megvizsgálják s eltilkolási eset fel nem merülhet.

A mi a vészkeródák felállítását illeti, erre nézve is történt gondoskodás. Ezelőtt mintegy két hete kérte az országos állatorvos a vészbizottságot, hogy vészkeródák helyiségről történő gondoskodás, de mivel a vész tovább terjedése alább hagyott, annak felállítása szükségessé nem vált.

Ezeket a körülményeket mult heti cikkünk helyreigazításul az olvasóközönség tudomására hozva megjegyezni, miszerint egy a központi vészbizottság mint az állategészség rendőrségi teendőik teljesítésével megbízottak a rájuk rótt kötelezettségeket egész odaadással teljesíteni a legösszefőbb módon igyekeznek. B.

Kézdi-Vásárhely, 1877. nov. 24.

A „Nemere” közelebbi számai egyikében volt a tisztelt közönség becses figyelmé felhíva azon hangversenyre, mely folyó hó 18-án a k. vásárhelyi oltár-egylet javára rendeztetett.

Ha minden felhívás oly viszhangra és oly becses érdeklődésre talál, mint ez, ha minden játékcélú működés oly méltánylásban részesül, mint ez, akkor nem kell évtizedeket remélni, hogy vidékünk számos nagybecsű és társadalmi érényül szolgáló intézményeket megvalósíthasson, mert egy csakhamar mindenki megerősödvé felvirágozni és vidékünk lakóinak erkölcsi művelődését hirdetni fogja.

Igaz, hogy a k. vásárhelyi tanácsházterme máskor sem nagy, de most éppen kicsi és a gyönyörűen szép közönség befogadására egészen szűk volt; számosan a melléktérmből hallhattak csak, de nagyon sokan éppen visszamenni voltak kénytelenek, mert nemcsak ülő, hanem álló helyet sem kaptak.

Azonban a mily nagy volt a részvét és érdeklődés, éppen oly érdemes volt a hangverseny is. A k. vásárhelyi közművelődési egyesület zenekara által szar-

S még ekkor sem volt kiürítve a kórusrészt pohara. Eljött egykor egy rossz fiu, milyen az emberek legtöbbje s alattunk elmenve, meglátta a fészeket, pedig elég gondosan rejtgettük. — „Madárfészék! madárfészék!” ujongta örömben, hogy rombolni valót talált. Felhágott a fára s miután a házikót tresen találta s így rabolni való nem volt, a házat rombolta össze.

Ismét egy szép vonása az annyira magaslatl emberi természetnek.

Mikor az atya és fiu hazajöttek napi munkájukból, nem volt, hol megpihenjenek. — Házuk fel volt dultva.

Itt keseregtek még egy pár nap, hasztalan volt minden vizsgáztatásunk, az utolsó remény is kihalni látszott keblükből.

Egy reggel, midőn a nap nyájasan emelkedett fel sugarait, már nem hallatszott a megszokott hálalének. Atya és fiu örök búcsút vettek tőlünk s a helytől, hol anynyi öröm s oly sok szenvedés vonult át életükben.

Később hallottuk egy átutazó madártól, hogy utközben a bánattól roskadozó utazók egyikét egy ujongó vadász meglötte. Hiába! 6 gyakorlati akarta magát abban, hogy mikép lehet máskor csendes életet elvenni.

Hogy a megmaradt tag hová lett s mi sors érte, többé nem hallottunk róla.

Az egykori szép élet ma csak álmokép, melynek porló emléke ott maradt a fán törődedett alakban, a mint az most is látható, hirdetőn az ott járóknak: nincs a földön tartós öröm, nincs állandó boldogság.

Midőn hazafelé ballagtam, az ősi tájkép minden szögletéből hallám a költő ime szavait felém hangzani:

„Azt éneklé a kis madár:
Az életben egyszer van nyár,
S mikor eltöltöd a nyarat,
Csak a száraz lombja marad.”

Cincinnati.

batos összhanggal eljártok „Rákóczi induló” után a vegyes dalárdá csinos éneke képezte a kedves bevezetést, ezután következett a mélt. báró Szentkereszty Iréné ó nagysága, Sinkovics Katinka, Imelice Minka kisasszonyok gyönyörű zongora- és Mátyási Károly ur művészi hagedűjátékai s a mily élvezetesen tanulmányos volt mélt. Seethal Ferenc urnak amerikai utazásából merített felolvasása, épen úgy meglátó s mozdítható elragadó volt Harmath Domokosnak urasszonyának zenekíséret mellett tartott szavaltata, melyeket a Zajzon Lázár ur vezetésével Bányaí Gerőné urasszony, Milec Mari, Fejér Tini, Winteritz Ilona, Kis Klára, Cseh Kata kisasszonyok s Kovács István, Baló László, Erdélyi Károly, Szacsva János és Nagy Károly urak vegyes dalárdája újravá megapolt éneke s a Podhora Ferenc karnagy vezetésével Molnár Jónás, Pap Ador, Szotyor József, Vertán Béni, Hol-laki Zoltán, Benkő Gyula, Sebők József s Dobai Ferenc urakból álló zeneszakosztály lelkesítő indulója a zárt be.

Bármeekkora referáda után is csak azt lehetne mondani, hogy minden a legszebben folyt le és a díszes közönség bizonyára sokáig kedvesen emlékszik vissza azon élvezetes estére, mely a jótékony célra is 160 frt tiszta jövedelmet hozott. Ehez felülfizetéssel voltak szívesek járulni: b. Szentkereszty Stephánia, b. Ráner Róza, Seethal Ferenc 5-5 frttal, gr. Mikos Benedekné, N. N. 2-2 frttal, dr. Krausz Henrik, egy utazó, Horváth László, Geréb Béla, Tompa Vince 1-1 frttal, Bálint László 20 frttal.

A méltányos igazság megköveteli, hogy Harmath Domokos ur iránt is elismerés fejeztessék ki, mert a díszítés és rendezés körül kifejtett nagyon sok fáradozás és buzgó munkálkodás után ezt méltán meg is érdemli.

X. Y.

A magyarországi dohányok jelene és jövője.

(Vége.)

Egy részről teljesen meg vagyok győződve, hogy amint a csomabördi rizing, a rajnai kabinet-bort megverte, legyőzőné a magyar dohány a pfalci, hollandi, sőt részben az amerikai és a török dohányt is; de más részről nem fogja legyőzni, mert ezt a dohány termelésnek csakis okoskerti, mondhatnám tudományos útjára által lehetne elzárni, s erre a közel jövőben számítani alig lehet. Mai nap dohánytermelésünk olyan kezek között van, melyek között felvirágzását reményelni, évtizedek múlva is merész feltevés volna.

Ki természet dohányt Magyarországon?

1. az egészen kis birtokok, kinek tudományos műveltsége sokkal alacsonyabb fokon áll, hogy sem könnyű szerrel okoskerti kezelést bírhat, volna, még akkor sem, ha azt tételezzük fel róla, hogy hajlandó volna a tanulásra. 2. a nagy birtokok; a ki azonban nem bízza képzett gazdaságterekre a dohánytermelést, hanem az ugynevezett dohány-kertészekre (kukásokra), kik az uraság földjén leg többször minden felügyelet nélkül termelik a dohányt, s a beváltás árán az urasággal megosztottnak. 3. a maguk számára termelőik, kik azonban, minthogy csakis saját fogyasztásukra termelhetnek, e helyen figyelmen kívül hagyandók.

Igy tehát a dohánytermelés oly egyénekre van bízva, kik egy dolgonak amint apájként látják; s tudva, hogy a dohánykertészek nálunk általában a legelhangyafoltabb néposztály, könnyen belátható, hogy ezentúl a dohánytermelés felvirágzását várni nagyon is merész volna.

A dohánytermelés felvirágzásának egy másik akadály, az általános tökéletlenség. Majdnem mindenütt hiányoznak a szárítók színek. Ez pedig épen nem közönyös dolog; mert nemcsak az a következménye, hogy az eresz alatt vagy épen a napon szárított dohány nem egyenletes színt, de az is, hogy az ily módon kezelt dohánynak nincs meg az a bizonyos szivós hajlékonysága, melyet a szivarborítéktól a dohánygyár követel.

Az ilyen napon szárított levél úgy összeszárad, hogy újnak között könnyű szerrel burnót fogságuvá dörszölhet; míg a jól száradt dohány a kézben széles-szorítva, ismét kirugja magát s előbbeni alakját többé-kevésbé visszatartja. A napon szárított dohány, ha beáztatjuk, szétállik, a helyett hogy szivós, borszerű sima szeleteket adna. Így, még ha különben jó volna is, szivarborítéknak nem lehet alkalmazni, annál kevésbé, mert az ilyen levéllel borított szivar borítéka pár napig a szebben hordva lepattogzik s a szivar használhatatlanná lesz.

A dohánytermelésnek kétségkívül nagy akadály, az, hogy a beváltáshoz nem alkalmaztatnak mindig oly szakavatott egyének, kik a dohányt lelkiismeretesen meg tudnak vagy akarnak bírni. Ennek aután szintén rossz következményei vannak és pedig azért, mert a kellő önbizalommal nem bíró dohányt nem igen meri kiadni az első minőségű dohányért járó díjat, még ha a dohány megérdemelné is. Tapasztalatból nem tudom ugyan, de egészen szavahihető egyénektől hallottam, hogy az első díjat évekig sem adja ki a kormány, hogy ez csak ósdiak gyanút szerepel, a nélkül, hogy megkapni lehetne. Ennek az eljárásnak ezután ismét két rossz oldala van:

a) hogy a termelő sokkal jövedelmezőbbnek tartja, ha nem a termelt dohány jó minőségére, hanem annak nagyobb mennyiségére törekszik.

b) hogy a dohány javát kez alatt előadja, 3-4-szeres áron. Hogy a dohány-csempészet mekkora mértéket ölt, legjobban mutatja a statisztika, mely szerint az október márciusi feljében sok ezer másszával kevesebb dohány fogy el a trafikálól mint az aprilszeptemberi feljében. Ez aután, eltekintve a demo-

ralisatótól, nemcsak azért káros a kormányra, mert jövedelme csökkenti, de azért is, mert a kézalatt verő a javadalmát válogatja, s a kormány a monopólium elvélnél fogva a legrosszabb maradókat is kénytelen beváltani.

Végül van egy megrögzött hibánk, a melyről egy század keserves csalódásai nem bírtak bennünket leszoktatni: ez a csalmi akarás.

Deyák József már 1820-ban Pesten megjelent „Gyökerecs Rendszabások a Dohánynak termesztéséről stb.” című munkájában, sőt a „Dohány termesztéséről szóló rövid oktatás” már 1790-ben erősen kiké a családok ellen. S ma sincs máskép. A termelő, a helyett hogy a leveleket lelkiismeretesen szortirozná, arra törekszik, miképen takarhassa el kisebb, erőtelv vagy szakadozott leveleit a szebbek alá, s ebben aután művész. Ez által csalmi akar, persze hogy első sorban magamagát csalmja meg, mert a beváltó is résen áll, s ha a csalmi akarásról meggyőződött, nem szakíthat magának időt, hogy annyi csomót megannyiszor megvizsgáljon, miért is, csakhogy ne csalódjék, sokkal alacsonyabban takssál, mint a dohány látszólag megérdemli.

Ez a csalmi tette tönkre jó részben a magyar dohány külföldi hírnevét. Az első jöhisemti verők felszólalásának épen nem lévőv eredménye, a külföldi gyáros nagyon is meggondolja, míg magyar dohánytermelővel alkuba ereszkedik.

Még több okot is lehetne felsorolni; de a felhözottak a magyar dohánynak legsötétebb árnyoldalai. Ha ezeket sikerülne a kellő világításba helyezni, a többi magától is elenyészne.

Hogy mit kellene ezek ellenében tenni, az a főnnebbiek közül könnyen kivethető. A többire nézve pedig az állam és a tehetősebb dohánytermelők által felállítandó „minta-dohány-ültetvények”, melyekben szakavatott egyének felügyelete alatt, magasabb napszámber mellett a környék kisebb termelőit be lehetne tanítani a dohány okoskerti művelésére. Ez esetben azonban, kívált az első években, a kormány se legyen fukar az első díjjal. Így váltattve működve, a rózsás álmak pár évtized alatt talán megvalósulhatnak. Adja isten.

(T. T. K.) Kosutány Tamás.

Közzgazdaság.

A takarmány elkészítéséről.

Pár kisebb birtokosaink a téli takarmányozásra már nagyobb gondot kezdenek fordítani, azért a takarmány elkészítése még mindig igen sok kívánni valót hagy fenn.

Nem elég, hogy a szénát, szalmát, répát stb. bizonyos mennyiségben nyújtunk az állatoknak, hanem szükséges, hogy ezen takarmányanyagok elkészítésénél is ügyeljenek, hogy azok az állatok által tökéletesen és lehetőleg gyorsan kihasználtsanak, azaz, hus, zsír vagy tejtejj átváltoztassanak, az emésztő szervek működése pedig tökéletesen érvényesíthessék.

A takarmány helyes elkészítésének egyik előnye abban áll, hogy az állatok kevesebb takarmányt szor-nak el.

A leggyakrabban alkalmazott takarmány készí-tési módok a következők: 1. a felaprózás, 2. a főzés és párolás, 3. a forrázás, 4. a füllesztés.

A takarmány felaprózása (vágás; darálás) által azt érjük el, hogy azt jobban lehet keverni; az állatok a rosszabb takarmányt is jobban keverve jobban meg-eszik; a fás vagy kóros takarmány az emésztésre mintegy előkészítetik. A takarmány azonban csak annyira legyen felaprózva, hogy az a kérődzés által tökéletesen banyalozódjék. Így p. o. ha a répát más takarmánnyal keverjük, akkor jobb azt szeletekre fel-vágni, mint péppé zúvva szarvasmarháinkkal etetni; a gabonaféléket pedig legelőseztérubb darulva és más takarmánnyal keverve etetni.

Főzés és párolás által a felaprózott takarmány megpuhul és ha a takarmány rosszabb is, az állatok-nak annyira ártalmára nincsen; durva, érdes takar-mányból nagyobb töm-geket képesek elfogyasztani és ki-használni. Általában a főzött vagy párolt takarmány abban is gyorsabban kihasználják, mint a csak fel-aprózott, de nem főzött takarmány. A takarmány főzése vagy párolása ezen okokból ajánlható ott, ahol a tü-zelő anyag és munkaerő olcsó és a szükséges edények és eszközök vagy már meg vannak, vagy kevés köl-t-séggel megszerezhetők.

A takarmány leforrázásának eredménye már ce-kélyebb, mert a takarmány nem puhul meg annyira, mint a főzés vagy párolás által.

A füllesztés vagy magában megmelegedés basz-nálható ott, ahol az emeltett két mód nem alkalmaz-ható, továbbá ott, ahol nagyobb mennyiségű széná és szalma mint gyök- és gumósövény takarmányozatik. A füllesztés következőképen történik: a szeceknek vágott szálas takarmány más takarmányával, étkal kevertetik és az e célra készített kádakba, hordókba vagy más edényekbe rétegenként rakva és vízzel meg-nedvesítve egyenlően megtapostatik, botakartatik és sulyokkal lenyomatik. Hogy mindig kész takarmányunk legyen, legalább 3 ilyen kádra van szükségünk és egy-egy kád legalább egy vagy két etetésre való takar-mányt tartalmazzon. A takarmány nedvesítése tapo-sas közben sós vízzel is eszkozölhető, a mi ajánlható is.

Az így kezelt takarmány 2-3 nap alatt 40-43° C. megmelegszik és borsav szagot nyer, ilyenkor etetve állataink azt szívesen fogyasztandják. Igen fontos ezen takarmány készí-tési módnál a takarmány egyenlő ned-vesítésére és betaposásra ügyelni, különösen pedig az edények falainál, minthogy különbe a takarmány

gyakran megpenészedik és elromlik és így etetve az állatoknak ártalmukra van. Az így fűllesztett takarmány nem annyira tej-, mint inkább húskezelésre alkalmas. Gyakori és hirtelen átmenetel egyik takarmányról a másikra, ha mindjárt aszról jóra is, a termelési képessége mindig káros, azért iparkodunk kell állatainkat lehetőleg egyenlő takarmánnyal tartani vagy legalább a gyors és gyakori átmenetelt kerülni.

E. G.

Legujabb.

Tűzzel-vassal kényszerítik a muszkák a fellázadt népeket arra, hogy a muszka vallásra térjenek. Mian több ezret kerékbe törtek, 6000 guri és kabulet visszakényszerítették a muszka vallásra, melyet egyszer megtagadtak.

London, nov. 24. Gladstone megfordította köpenyt a miután a török ellen szitkozódott, ma egy Havartenben tartott felolvasásában kijelenté, hogy bizik Sándor cár becsületében, de csak annyira, hogyha rá akarná szedni a világot, hát ez majd körmére koppau, tana. Ha megtartja szavát, az emberiségnek nagy szolgálatot tesz. Odó Russell, berlini nagy követet innen Derby Bismarckhoz fontos megbízással látta el s ma hirtelen elutazott.

Mehemed Ali pasa Orkaniból megkezdte támogatását a muszkák ellen.

Mehemed Ali pasa Orchaniebe érkezéséből következtetni lehet, hogy Plevnánál nagy actio készült — Riza pasa szenátor meghalt.

Belgrád, nov. 24. A rodniki I. és II. osztályu dandárok ma elindultak a határ felé. A belgrádi társaság ma, a szekereszvonat holnap mozgósítatik. Hír szerint Oroszország kijelentette, hogy Szerbia annyit területet kap, amennyit tényleg elfoglalt.

Bécs, nov. 24. A „P. C.“-nak jelentik Cettinjből: A montenegróiak megszállották Muricit, a törökök elhagyták az Anamalit melletti városokat s Kadarba vonultak vissza, hol a katolikus albánoktól fegyvertől fogadtattak, minek folytán a faluban harc fejlődött ki. A montenegróiak Skadar felé haladnak. Cattaróból jelentik, hogy Canj török erőd kapitálált harc nélkül esett a montenegróiak kezére. A montenegróiak előkészületeket tesznek Hagi és Nehajrov török erődök megtámadására.

Berlin, nov. 24. A „Wolff-ügynökség“ jelenti: Ausztria-Magyarország ajánlata, hogy a legkedvezettebb államok sorába lépjen — el nem fogadtattott, mivel az Németország gazdasági érdekeivel nem egyez össze. (Azaz röviden és világosan: össze akar velünk tűzni.)

Szentpétervár, nov. 24. Bogotból jelentik tegnapi: 19-ike óta a homlokzatok semmi sem történt. 19-én és 20-án kémszemlélt ütközetek voltak. A szoleniki folyónál visszanyomtuk a törököket. 21-én Etropolótól a törökök visszaverték előhadaikat. — (Ez aztán minden plevnai hírt tönkre tesz a megadásról.)

Plevna elestéről beszélnek. Ozman pasa állítólag szabad elmenetelt kapott 10,000 emberrel. A többi leteszi fegyvert s foglyul marad. Ozman pasa Orkanie felé fog vonulni, hogy Sakir pasával egyesüljön. A szabad elmenetel egyik feltétele, hogy Ozman pasa szavát adja, mikép a háborúban többé nem ránt kardot. Bizonyos hír azonban nincs. Annit állítanak hivatalos részről tényké, hogy 24-én Ozman pasa egy küldöttje hosszasan érkezett a muszka főhadiszálláson. Mehemed Ali lassúsága veszedelmessé vált.

A harcétről tiszta, de csipős időjárás jelentenek.

V E G Y E S.

— A török sebesültek javára Ilyefalván adakozás után 27 frt 45 kr és 4 kiló 70 deka tégés gyűlt be. A tégés népiszkolai leány növendékek által készítettet.

— Marhavész. Mikóújfaluban, hol Gracsányi Gyula országos állatorvos, Kacucy állatorvosi tanintézet tanársegéd s Wisiak főorvos e hó 18-án keleti marhavész konstalták s a beteg és gyanus marhák letubukoztatván, a törvény alapján a szükséges intézkedéseket elrendelték. Ujabb betegülés mai napig elő nem fordult. — Doborlón községében is keleti marhavész lett megállapítva. — K.-Vásárhely, Lemhény, Karatna, Peselnek és Szárazpatak községében vészi gyanus marhák voltak s ezek nyomozása illetőleg megvizsgálása végett ő méltósága a megyei főispán Pócsa József és országos állatorvos Gracsányi Gyula urak a múlt héten kiszálltak s örvendőre konstalták, hogy ama községben marhavész nincs. — Szentgyörgyön ma öt beteg van.

— Városunk köz. fin. és leányiskoláinál az előadást hatóságilag beszüntették a roncóló toroklob (dyphteritis) miatt, mely betegség terjedőleg lépett fel községünkben is. A többi tanintézetek helyzetéről nincs közvetlen tudomásunk.

— Megnyugtatósal a t. szülőknek. A s.-szent-

györgyi „Székely Mikó-tanoda“ növendékei közül f. hó 5-ike óta roncóló toroklobba négy esett mindeniket azonnal házavitték s fájdalom igaz, hogy három otthon meghalt, de igaz az is, hogy öt nap óta újabb esett nem fordult elő s így jelenleg ok, sem arra a nagy aggodalomra, mit a nagyra nőtt hír okoz, sem az egész hazabocsátására. nincs. Legyenek nyugodtak a t. szülők, mihelyt egyetlen olyan eset fordul elő, mely a többire is veszélyessé lehetne — azonnal hazabocsátjuk, s míg itt vannak, gondjukat viseljük. Tisztelettel tudatja Görög István, ig. tanár.

— Nyílt kérdés! Szentiványi Gyula főispán és kormánybiztos urhoz. A székely löbesszerű alap ügyében utóbbasor tartott felszólamlási bizottsági ülésben méltóságod szíves volt azon megnyugtató ígéretet tenni, hogy igyekezn fog a kérdésben forgó fourage ügyet sepr. hárvig lebonyolításához vezetni. Nem kétkedünk, sőt hajlandók vagyunk hinni, hogy méltóságod elkövette mindazt, mit ez ügy gyors lejárataására tenni lehetett, de miután mégis nemcsak szeptember telt el, hanem november is elteltében van s anélkül, hogy csak egy percnny előbbrehaladt észlelhetnénk, az érdekelt családok által reánk ruházott megbízás felelőségének erkölcsi hatása alatt bátrak vagyunk es ügynek lebonyolítását tisztelettel méltóságod emlékébe hozni. Engedje méltóságod ebbeli kérdésünknek rövid időn való teljesítését biztosan remélhetünk. — Makas, 1877. nov. 25. Mihály Pál. Gotsmán László.

— Mielik Krlstóf helybeli kereskedő fiát László, a „Székely Mikó-tanoda I. k. o. növendéke“ 27-én d. u. kísértük örök nyugalomra. A jó gyermeknek, szerető testvérnek, szép reménytű tanulóknak porai nyugodjanak csendesen.

— Ez ám a levélcim. „Az én tiszta ártatlan szivemből igazán szeretett édes kedves szeretőmnnek Szabó Miklósnak dobos a cu. kir. 2-ik sz. gyalogezrednél — ki, ha a csatában vagy véletlenül meghalna, én jábanatomban vesznék el, — Szemerjén.“

— Nyugodt a lelkiismerete. Az „Italie“ ben olvassuk, hogy midőn nem rég egy öreg tengerész halásos ágyán feküdt, lelkesítet hivatott, hogy meggyőzőn. „Nem terhel-e valami lelkiismeretét“ kérdé a lelkes. „Nem“ felelé a tengerész, „mert életemben egy jó tettet követtem el: egy szidót a keresztény hitre térítettem.“ — „Es hogyan tette ön azt?“ — „Nagyon egyszerűen. Embereim a vízbe esett, én tejezől fogva kihúztam és megkeresztettem át akare térni a keresztény hitre? Nem, válaszolá ő, és én ismét a vízbe mártottam. Nehány perc múlva ismét kihúztam és újra megkeresztetem akar-e keresztény lenni? Igen, igen, keresztény leszek, mondá. Jól van, tehát halj meg mint keresztény és egészen elmerítetem, úgy hogy nem sokára eltűnt.“

Nyílt t e r .*)

Bodza forduló, 1877. nov. 20.

A kormányok egyik legnagyobb vétke, hogy önálló állomásokra, gyakran szakavatlatlan egyénekre alkalmaznak anélkül, hogy ezeket szabatos utasítással ellátnák vagy őket kellőleg ellenőriztetnék, minek aztán a sajnó következményei vannak, hogy néha a legüdvösebb törvény is elhordozhatlan terükhépen nehezül a szegény népre.

Egyike és talán mintaképe ezeknek a bodzai m. kir. vesztéállomás jelenlegi vezetője Soos Károly, ki tapasztalatlan fiatal ember lévén, közszolgálatban soha nem állott, a határszéli közrendszert kezelést idáig még álamban sem látta s mert a bodzai vesztéállomás, mint maga e vidék is helyrajzi fokvérséni fogva a többi összes hazai vesztéintézetek illetőleg határszéliek viszonyaitól nagyon eltű s nevezett vesztéállomásvezető szaképesség hiányában felismerni képtelen, az 1874. évi XX. t. c. minden üdvös volta mellett is az itteni három határszéli községek szegény s az itteni kiváltságos viszonyok által amugy is sa nyargatott lakosságára elhordozhatlan terükhépen kezd nehezülni.

Ugyanis az 1874. XX. t. c. 11., 12. és 13. §§-aihoz 1875. január 20-án 1064. szám alatt kibocsátott magas miniszteri utasítás értelmében a m. kir. vesztéintézetek állomásvezetőiségeknak állategészségügyi szempontból csakis a határszéli vonal létezik, fennirt Soos Károly állomásvezető azonban ennek ellenére még egy, az itteni községek területét átvágó bevonatalt is állított fel önkénytelen és anélkül, hogy ezen jogtalan felállított új vonalat illetékes uton az itteni községekben közhírre tett volna, minek aztán az a sajnó következtetése lett, hogy folyó hó 16-án Soos K. állomásvezető a „Kis-Bodza“ nevű területen létező s uzoni Temesvári urak által haszonbérben bíráto Béli csa ádféle erdő területén erdőlni volt 96 itteni lakos közül nyolcat fával megrakott szekerekkel együtt visszajövetelük alkalmával az utról, — továbbá egyik idevaló lakost, kinek szándékában sem volt a most érintett erdőbe menni, a község végéről üres szekérel, és végre Oaga János idevaló lakosnak 10 darab szarvasmarhát saját laktelke elől és így összesen 44 drb szarvasmarhát és 10 embert csendőrség alkalmazása mellett azon útrgy alatt, mintha ezek az általa (auttomban) felállított zárvonalat átléptek volna, — a vesztégelédbe hurcoltatván, azok még maig ott vannak szabad égt alatt, küzdve az éjjeli nagy hidegekkel és éhséggel.

*) E rovat alatt megjelentekért csakis a saját hatóságával szemben vállal felelősséget a Székely

Megvallom, égbe kiáltó vétke, hogy a szegény határszéli lakosságunk s főleg az általuk keresetképen folytatandó marhatenyésztésnek mennyit kell szenvednie egyes határszéli állami községek rögeszméje és önkényű felszég intézkedései miatt.

Ily eseteknél komolyan gondolkodó embernek önkénytelen azon kérdés ölik eszébe: hát azon istenadta vesztéintézeteknek miért állítottak Brassóban egy felügyelőt, ha azóta az egyes állomásvezetők s azok közül főleg azok, kik a felügyelő magas kegyében állanak, még badarabb eljárás követnek el, mint addig, míg felügyelő nem volt?

Valóságilag részint a határszéli szegény lakosság, részint pedig a kincstár érdekében szükséges lenne, hogy a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur ő nagy-méltósága becses figyelmét olykor-olykor a m. királyi vesztéintézetekre irányozni kegyes lenne s arról gondoskodnana, hogy a m. kir. vesztéintézetek keblbi referense egyik vesztéintézeti felügyelővel se legyen rokonsági viszonyban, mert az ilyen rokonságnak azon kellemtelen következményei szoktak lenni, hogy a vesztéintézeti és állomásvezetők a felügyelő kegyébe magukat beszínelvén, a magas kegy bírása aztán az illető annyira elkapatja, hogy az 1874. XX. t. cikkben tulvé, míg egyfelől a szegény határszéli lakosságot önkénytelen felállított zárvonalakkal hurcolják és kinozzák, addig másfelől az állam pénzátartat törvénytelen felszámított napi díjak felvételével tulterhelik.

Ily viszonyok között találjuk jelenleg a bodzai m. kir. vesztéintézet állomásvezetője Soos Károlyt, ki azon kiváló szerencsében elbizakodva, hogy ő felügyelője Muray Lajos magas kegyében áll, a fenhivatolt XX. törvények ellenére s csak azért, hogy magának mellékes jövedelmi forrást nyithasson, — jónak látta még az itt esztől 40-50 évvel uraltott ember-epidemiát (pestis) betegségi időben fennállott s az itteni községek közvetlen szelében elvonult zárvonalat az állategészségügyi érdekének ürügye alatt újabbán életbe léptetni; nagyon természetes, hogy — szeriute — erről az itteni lakosságot értesíteni szükség felelt volt, hisz ezen szerencsétlen bogarakat az isten ide a határszéliek azért teremtette, hogy Soos Károly állomás vezető bölcs gondolatait előre tudják.

Különbön többször érintett Soos Károly állomásvezető alig 6 havi szolgálata alatt magát kitűnő kapacitásnak bizonyította, de csak a napi díjak felszámításában s azon nagy reményekkel kecségettet, hogy a Bach-rendszerbeli beamtereket, meg a Nádasdi és Schmerling-rendszerbeli dulókat bizonyosan feltulmulja, pedig azok csakugyan értéktek ám hozzá, mert a 30 napból álló hónapokban is gyakran számitottak 33-36 napot fel.

Hogy Soos Károly állomásvezető erti a szó alatti számadást, legyen tanuságul azon egyetlen tény, hogy itteni alkalmazása óta havonként egyszer, néha kétszer is a Krasznába utazott hivatalból, hogy egy óda „ki-küldött és semmittevésre kárhoztatott vesztéigért feltulvizsgáljon vagyis hogy megnezdze ezt, hogy él-e, vagy meghalt, s habár ezen utazásainál mindannyiszor valóságilag csak egy napot töltött is el, az arról szerkesztett „Utazási Naplójában“ rendesen két napot számitott fel, sőt Soos K. v. á. v. ezt tette még azon utazása alkalmával is, midőn idei szeptember havában kegyes patronusa Muray Lajos felügyelővel együtt a Krasznába utaztak, a kegyes patronus pedig — habár tiszta tudomása volt arról (mert együtt utaztak), hogy kegyence valóságilag csak egy napot töltött el s habár az ebbeli napló ő patronussága után terjesztetett is fel az illető miniszteriumhoz — az illetéktelen felszámított második napot nagylelkűen elhallgatták. De hát minek is szólott volna, hisz az a kincstár jó fejestéhen egy néhány forint igit sem teszi tönkre?!

Annak bizonyítására, hogy illető felszámítás történt: hivatkozom a m. kir. kereskedelemügyi miniszterium számvérségénél feltalálható Soos Károly állomásvezető idáig folyósított Utazási Naplóira, arra nézve pedig, hogy minden utazása alkalmával reggel ment és még az nap napvilág visszaérkezett: hivatkozom magára Soos Károlyra, vesztéállomásvezetőre, míg az utóbb érintett utazást illetőleg, magára Muray L. felügyelőre.

Megnyugtatósal Soos Károly vesztéintézeti állomásvezetőnek és Muray Lajos vesztéintézeti felügyelő urnak kijelentem tisztelettel, hogy a bünajstrom fel olvasását es alkalommal egészen befejezni nem tudtam de szakállamra ígérem, miszerint azt közelebből tovább fogom folytatni.

Tehát a viszonttálalkozásig!

Bodzai.

Bécsi tőzsde és pénzek nov. 26.

5% Metalliques . 63.45	M. földt. kötv. . 78.75
5% nem. kölös. . 66.75	Tem. földt. kötv. 77.60
1860. államkölös. 112.25	Erd. földt. kötv. . 76.
Bankrésvények . 814.	Eztst 106.15
Hitelrésvények . 807.	Cs. k. arany . 5.64 1/2
London 118.70	Napoleon'd'or . 9.51

Felelős szerkesztő: Vecsey Róbert.

Kiadótulajdonos: Pollák Mór.